

Sikos László:

Stíluslapok a weben

CSS kézikönyv

Sikos László:

Stíluslapok a weben

CSS KÉZIKÖNYV

BBS-INFO Kiadó – 2005.

Minden jog fenntartva! A könyv vagy annak oldalainak másolása, sokszorosítása csak a kiadó írásbeli hozzájárulásával történhet.

A könyv nagyobb mennyiségben megrendelhető a kiadónál:
BBS-INFO Kft. 1630 Bp. Pf. 21. Tel.: 407-17-07

A könyv megírásakor a szerző és a kiadó a lehető legnagyobb gondossággal járt el. Ennek ellenére a könyvben előfordulhatnak hibák. Az ezen hibákból eredő esetleges károkért sem a szerző sem a kiadó semmiféle felelősséggel nem tartozik, de a kiadó szívesen fogadja, ha e hibákra felhívják figyelmét.

ISBN 963 9425 03 6

Kiadja a BBS-INFO Kft.
1630 Budapest, Pf. 21.
Felelős kiadó: a BBS-INFO Kft. ügyvezetője
Készült a debreceni Kinizsi nyomdában
Felelős vezető: Bördős János ügyvezető igazgató

TARTALOMJEGYZÉK

AJÁNLÁS	11
ELŐSZÓ	13
1. A STÍLUSLAPOK ALAPJAI	15
1.1. Történeti áttekintés	15
1.2. A jelölőnyelvek és a stíluslapok kapcsolata	17
1.2.1. A HTML és a CSS	17
1.2.1.1. A belső stílus	18
1.2.1.2. A külső stíluslap	18
1.2.2. Az XML és az XSL	20
1.2.3. A CSS feldolgozása	22
1.2.3.1. A vászon	23
1.2.3.2. A CSS címezése	23
1.2.3.3. A CSS tervezése	23
2. MEGFELELŐSÉG	26
2.1. Ajánlások	26
2.1.1. Hibafeltételek	27
2.1.2. A text/css tartalomtípus	27
3. SZINTAXIS ÉS ADATTÍPUSOK	29
3.1. Szintaxis	29
3.2. Jelölések	29
3.3. Kulcsszavak	31
3.3.1. Specifikus kiterjesztések	31
3.3.2. Történeti megjegyzések	32
3.3.3. Karakterkezelés	32
3.3.4. Utasítások	33
3.3.5. At-szabályok	33
3.3.6. Blokkok	34
3.3.7. Szabályhalmazok, deklarációs blokkok, szelektorok	34
3.3.8. Deklarációk, tulajdonságok	35
3.3.9. Megjegyzések	36

3.4. Hibakezelési szabályok	36
3.5. Értékek	38
3.5.1. Egész és valós számok	38
3.5.2. Hosszértékek	38
3.5.2.1. Relatív hosszértékek	38
3.5.2.2. Abszolút hosszértékek	41
3.5.3. Százalék-értékek	41
3.5.4. URL, URN, URI értékek	42
3.5.5. Számlálók	42
3.5.6. Színek	43
3.5.7. Stringek	45
3.5.8. Nem támogatott értékek	45
3.6. Stíluslap-reprezentáció	46
3.6.1. Hivatkozás a karakterkódolásban nem ábrázolható karakterre	47
4. Szelektorok	48
4.1. Egyezés	48
4.2. Szintaxis	49
4.2.1. Csoportosítás	49
4.3. Univerzális szelektor	50
4.4. Típuszelektorok	50
4.5. Leszármazott szelektorok	50
4.6. Gyerekszelektorok	51
4.7. Szomszédos testvérszelektorok	51
4.8. Attribútumszelektorok	52
4.8.1. Attribútum- és attribútumérték-egyezőség	52
4.8.2. Alapértelmezett attribútumértékek DTD-kben	53
4.8.3. Osztályszelektorok	54
4.9. Azonosító szelektorok	55
4.10. Álelemek és álosztályok	56
4.10.1. Álelemek	56
4.10.1.1. A :first-line álelem	56
4.10.1.2. A :first-letter álelem	59
4.10.1.3. A :before és :after álelemek	62
4.10.2. Álosztályok	63
4.10.2.1. A :first-child álosztály	63
4.10.2.2. A :link és :visited álosztályok	63
4.10.2.3. Dinamikus álosztályok	64
4.10.2.4. A :lang álosztály	65
5. Tulajdonságértékek meghatározása, lépcsőzetesség, öröklődés... 67	67
5.1. Megadott, számított és aktuális értékek	67
5.1.1. Megadott értékek	67
5.1.2. Számított értékek	67
5.1.3. Használt értékek	68
5.1.4. Aktuális értékek	68
5.2. Öröklődés	68

5.2.1. Az örökölt érték	69
5.3. Az @import szabály	69
5.4. A lépcsőzetesség	70
5.4.1. A sorrend a lépcsőzetességben.....	71
5.4.2. Az !important szabályok.....	71
5.4.3. Egy szelektor specifikusságának számítása	72
5.4.4. Nem CSS-es jelölések precedenciája	73
6. Médiatípusok.....	74
6.1. Mik azok a médiatípusok?.....	74
6.2. Médiafüggő stíluslapok.....	74
6.2.1. Az @media szabály	75
6.3. Felismert médiatípusok	75
6.3.1. Médiacsoportok	76
7. A dobozmodell.....	77
7.1. A doboz kiterjedése	77
7.2. Margók, helykitöltés, keretek	78
7.2.1. Margó-tulajdonságok.....	80
7.2.1.1. A margók meghatározása egyesével	81
7.2.1.2. A margók egyidejű meghatározása	81
7.2.1.3. A margók összevonása	82
7.2.2. A helykitöltés tulajdonságai.....	82
7.2.3. Keret-tulajdonságok	83
7.2.3.1. Keretszélesség	83
7.2.3.2. Keretszín	84
7.2.3.3. Keretstílus	85
7.2.3.4. Rövidített kerettulajdonságok.....	87
7.3. Az inline elemek dobozmodellje kétirányú szövegeknél.....	88
8. Vizuális formázási modell	89
8.1. Dokumentumfa készítése vizuális médiához	89
8.1.1. A viewport.....	89
8.1.2. Tartalmazó blokkok.....	90
8.2. Vezérlődoboz-generálás	90
8.2.1. Blokk szintű elemek és blokkdobozok.....	90
8.2.1.1. Névtelen blokkdobozok.....	90
8.2.2. Inline szintű elemek és inline dobozok	91
8.2.2.1. Névtelen inline dobozok.....	92
8.2.3. Betoldott dobozok.....	92
8.2.4. A display tulajdonság	93
8.3. Pozicionálás	94
8.3.1. Pozicionálási séma választása a position tulajdonsággal.....	94
8.3.2. Doboz-eltolás: top, right, bottom, left.....	95
8.4. Normál elhelyezés.....	97
8.4.1. Blokkformázás	97
8.4.2. Inline formázás.....	97

8.4.3. Relatív pozicionálás	98
8.5. Lebegő elhelyezés	99
8.5.1. A float tulajdonság	100
8.5.2. A clear tulajdonság	101
8.6. Abszolút pozicionálás	101
8.6.1. Rögzített pozicionálás	102
8.7. A display, a position és a float kapcsolata	103
8.8. Rétegelt megjelenítés	104
8.8.1. A z-index tulajdonság	104
8.9. Szövegrány: a direction és a unicode-bidi tulajdonságok	105
9. Vizuális hatások	107
9.1. Körülfolytatás és csonkolás	107
9.1.1. Az overflow tulajdonság	107
9.1.2. A clip tulajdonság	108
9.2. Láthatóság, a visibility tulajdonság	109
10. Generált tartalom, felsorolás, számozás	110
10.1. A :before és az :after álelemek	110
10.2. A content tulajdonság	110
10.3. Idézőjelek	111
10.3.1. Idézőjelek megadása a quotes tulajdonsággal	111
10.3.2. Idézőjelek beszúrása a content tulajdonsággal	112
10.4. Automatikus számozások	113
10.4.1. Beágyazott számozások, hatáskör	114
10.4.2. Számozás-stílusok	115
10.4.3. Számozás display:none-os elemekben	115
10.5. Felsorolások	115
10.5.1. A felsorolás stílusa: list-style-type	116
10.5.2. Képes felsorolásijel: list-style-image	117
10.5.3. A felsorolásijel pozíciója: list-style-position	118
10.5.4. Összesített meghatározás: list-style	119
11. A lapozós médiatípus	121
11.1. Oldaldobozok: az @page szabály	121
11.1.1. Oldalmargók	121
11.1.2. Oldalszelektorok	122
11.1.3. Az oldaldobozon kívüli tartalom	123
11.2. Oldaltörések	123
11.2.1. Oldaltörés-tulajdonságok	123
11.2.2. Elemeken belüli törések: orphans, widows	124
11.2.3. Engedélyezett oldaltörések	124
11.2.4. Kikényszerített oldaltörések	125
11.2.5. A „legjobb” oldaltörések	125
11.3. Lépcsőzetesség az oldalak vonatkozásában	126

12. Színek, háttérszínek.....	127
12.1. Az előtér színe, a color tulajdonság	127
12.2. A háttérszín	127
12.2.1. A háttér tulajdonságai.....	128
12.2.1.1. A background-color tulajdonság	128
12.2.1.2. A background-image tulajdonság.....	128
12.2.1.3. A background-repeat tulajdonság	129
12.2.1.4. A background-attachment tulajdonság	130
12.2.1.5. A background-position tulajdonság	131
12.2.1.6. A background tulajdonság.....	131
12.3. Gamma-korrekción	132
13. Betűtípusok.....	133
13.1. Betűtípus-egyezőség.....	133
13.2. Betűtípus-család, a font-family tulajdonság.....	134
13.3. Betűstílus, a font-style tulajdonság.....	134
13.4. Kisméretű nagybetűk, a font-variant tulajdonság.....	135
13.5. Félkövér betűk, a font-weight tulajdonság	135
13.6. Betűméret, a font-size tulajdonság.....	137
13.7. A font tulajdonság	138
14. Szövegformázás	140
14.1. Szöveg-behúzás, a text-indent tulajdonság	140
14.2. Szövegigazítás, a text-align tulajdonság.....	140
14.3. Díszítés, kiemelés: text-decoration	141
14.4. Betűköz és szóköz: letter-spacing, word-spacing	142
14.5. Nagybetűssé alakítás, a text-transform tulajdonság	143
14.6. A whitespace tulajdonság	143
15. Táblázatok.....	144
15.1. A táblázat-modell.....	144
15.1.1. Névtelen táblázat-objektumok	145
15.2. Oszlopok.....	146
15.3. Táblázatok a vizuális formázási modellben	147
15.3.1. Feliratok igazítása.....	148
15.4. A táblázat-tartalom vizuális megjelenése.....	148
15.4.1. Táblázat-rétegek, átlátszóság	148
15.4.2. Táblázat-szélesség: a table-layout tulajdonság.....	151
15.4.3. Táblázat-magasság.....	151
15.4.4. Vízszintes igazítás egy oszlopban	152
15.4.5. Dinamikus hatások	152
15.5. Keretek.....	153
15.5.1. Különálló keretek.....	153
15.5.1.1. Üres cellák kerete, háttere: az empty-cells tulajdonság....	154
15.5.2. Összevont keretek	155
15.5.3. Keret-stílusok	156

16. Felhasználói interfész	157
16.1. Kurzorok, a cursor tulajdonság	157
16.2. A CSS rendszerszínek.....	158
16.3. Dinamikus körvonalak, az outline tulajdonság	161
FÜGGELÉK.....	163
A. A HTML 4.0 alapértelmezett stíluslapja	163
B. Összesített tulajdonságlista.....	165
C. A CSS dobozmodellje	178
D. A CSS 2.1 nyelvtana.....	179
E. A CSS és az XSL kapcsolata	181
TÁRGYMUTATÓ.....	182
KISSZÓTÁR	186

AJÁNLÁS

Ajánlom ezt a könyvet kedvesemnek, családomnak, barátaimnak és mindenkinek, aki bíztatott a könyv írására, a példaprogramok és ábrák készítése alatt eltöltött nehéz órákban. Sokszor a kívülállók számára érthetetlenül sok „gépezés” hatására készült el egy-egy nehezebb, szárazabb fejezet. Ezúttal is köszönöm mindazok türelmét és megértését, akik nélkül ez a könyv nem készülhetett volna el.

Ajánlom a könyvet továbbá minden lelkes amatőr és profi weblapfejlesztőnek, aki a jelölőnyelvek ismerete, a szakmai angol nyelvtudás, a grafikák készítésének képessége és számos egyéb felhalmozott tudás és kompetencia mellett sem igazodnak el a stíluslapok útvesztőin.

A könyvben található valamennyi példaprogram (és számos más webes dokumentum is) fellelhető az interneten és ingyenesen letölthető. Az oldalra a kiadó honlapján (www.bbs.hu) a Szerzők menüben a Sikos László menüpont alatt található linkkel juthat el.

A CSS megismeréséhez elengedhetetlen a jelölőnyelvek, a HTML/XHTML ismerete. Ehhez jó kiindulópont lehet Bártfai-Kovács: Weblapkészítés házilag c. könyve, a Szerző Bevezetés a HTML-be című fordítása, (mely szintén az oldalról érhető el), de további hasznos olvasmány lehet az érdeklődőknek a Szerző XHTML – A HTML megújulása XML alapokon című könyve is.

Szintén a honlapon található a különféle webes technológiák dokumentumaiból egy válogatás, mely hivatalos W3C-s fordításokat, hasznos linkgyűjteményt, valamint kliens- és szerver-oldali JavaScripteket is tartalmaz.

Ha bármilyen kérdése vagy észrevétele van a könyv témájával kapcsolatban, akkor az oldalon felveheti a kapcsolatot a Szerzővel e-mailben.

ELŐSZÓ

Napjainkban a web különféle területein is krízishelyzet alakult ki. Köszönhető ez a hozzá nem értő vagy hanyag fejlesztőknek, az ajánlások nem ismerésének, be nem tartásának, a szabványosítás szinte teljes hiányának. Hiába a sok új technológia, mely számos lehetőséget rejteget, ha még a régebbiekkal sem boldogulunk! A weblapok megfelelő, egységes megjelenése stíluslapok nélkül elképzelhetetlen. Míg néhány éve az egyszerű, karakteres, kódolástól függően esetleg helytelenül megjelenő, fényképeket, táblázatokat nem tartalmazó dokumentumok voltak jellemzők a számítógépek körében, addig mára a helyzet gyökeresen megváltozott. Az új technológiák új igényeket vetettek fel mind a fejlesztők, mind a felhasználók körében.

A weblapfejlesztők egyre inkább a grafikus felületű „kattintgatás” irányába mennek el, csak néhány igazi szakember marad meg a forrásszintnél, az elérhetőség biztosításánál, a tiszta forráskódnál.

Sokan vannak azonban közülük is olyanok, akik nincsenek tisztában a stíluslapok használatának lehetőségeivel és korlátaival, hiszen a korábbiakban kizárólag vagy nagy részben a jelölőnyelv irányából szemlélték a honlapokat.

Ők azok, akik el-ellesnek egy-egy megoldást már meglévő weblapokról, számos ötletük van, de nem tudják megvalósítani. Időről időre összekevernek egyes tulajdonságokat, fogalmakat s összetévesztik az egyes tulajdonság-értékek lehetséges értékeit is. Ennek eredményeképpen készülhet ugyan valamilyen forráskód, de a kívánt eredmény elérhetetlen marad. Az értékadás kettőspontos megadása, a tulajdonság-nevek kötőjeles írása idegen tőlük, hiszen nem ezt szokták meg a leírónyelvben.

A CSS megismerése azért rendkívül fontos, mert napjaink weblapjaihoz (ha másért nem, hát a méretből kifolyólag) feltétlenül szükséges stíluslapokat alkalmazni. Ezek közül a leggyakoribb a külső CSS fájl használata. A régebbi leírónyelven készült dokumentumok éppúgy használhatják, mint a jelenlegi vagy a legújabb (pl. XHTML 1.1) nyelvű weblapok.

A CSS-nek több szintje is kialakult az idők folyamán. Jelen könyv elsősorban a legújabb, teljesen kiforrott verziót, a CSS 2.1-et veszi alapul, min-

den helyen kitérve a régebbi (vagy leendő jövőbeli) verziókhoz képest jellemző esetleges eltérésekre, sajátosságokra.

Még a tapasztaltabb weblaposoknak is számos meglepetést tartogathat a CSS. Jé, még ilyet is lehet csinálni a honlapon? Ráadásul ilyen egyszerűen? A ráeszmélés néha letaglózó, ekkor érzi igazán az ember, hogy a weblapokhoz soha sem lehet igazán felnőni. Százasaival vannak olyan lehetőségek, melyeket akár több éves internetezés alatt sem láthatunk sehol, pedig a lehetőség adva van. Csak éppen nem használja ki senki sem.

A szövevényes, nyakatekert, megtévesztő megfogalmazások, az angol rövidítések közötti eligazodást a könyv egyes fejezetei, a végén található függelék és kiegészítő könnyíti meg.

Ha úgy érzi a kedves Olvasó, hogy birtokában van a szükséges ismereteknek, szeretné kihasználni az internetben rejlő összes lehetőséget és körünk egyik legkorszerűbb webes stíluslapját, a CSS 2.1-et szeretné használni, olvassa végig a könyvet, elemezze a példákat, gyakoroljon bátran, írja át a példaszorokat, készítsen saját forráskódokat, mert a fejlesztést csak így lehet tanulni! Ehhez a korántsem egyszerű, de idővel nagyon hasznossá, sőt akár szórakoztatóvá is váló tevékenységhez kívánok sok kitaratást:

A szerző